

УДК 636.32/38.082

ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ЯКОСТІ ОВЕЦЬ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ**ЛЕСНОВСЬКА О.В., к. с.-г. н., доцент**Дніпропетровський державний аграрно-
економічний університет,
м. Дніпропетровськ,
lesnovskay_elena@ukr.net

Схрещування вівцематок дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з баранами-плідниками канадської селекції дає можливість отримати більш життєздатний молодняк, ніж при чистопородному розведенні. У результаті використання баранів порід тексель та олібс від помісей отримано на 6,1-9,5 % ягнят більше, ніж від чистопородних однолітків, при цьому збереженість до відлучення склала 96,5-97,6 %. Більшу плідність вівцематок покритих баранами-плідниками інтенсивних порід, на нашу думку, можна пояснити адитивною дією генів порід, які відрізняються багатоплідністю, а життєздатність молодняку проявом ефекту гетерозису

Олібс, тексель, асканійська м'ясо-вовнова, продуктивність

Постановка проблеми. Основним методом формування м'ясного напрямку у вівчарстві є схрещування місцевих порід овець з кращими породами вітчизняного та світового генофонду. Схрещування у вівчарстві застосовується з метою використання як адитивної, так і неадитивної генетичної мінливості. Незважаючи на широке визнання схрещування у вівчарстві, до цього часу не відпрацьовані основні тести, використання яких дасть можливість повніше експлуатувати потенційні генетичні закономірності у овець [1, 5].

Процес відтворення стад невід'ємний від процесу поліпшення продуктивних та племінних якостей тварин. Без цього неможливий прогрес тваринництва в цілому, оскільки багатівіковий зоотехнічний досвід показує, що в породистих тварин, які походять від високопродуктивних батьків, як правило, значно вищі продуктивність та оплата кормів і праці, ніж у безпородних. Якість потомків залежить від спадкових властивостей обох батьків, однак потомків самця-плідника значно більше, ніж потомків самки, а тому і спадковий вплив плідників на продуктивність стад набагато сильніший.

Найбільш перспективним методом поліпшення сільськогосподарських тварин та зниження собівартості одиниці продукції поряд з

удосконаленням системи вирощування молодняку і годівлі тварин є застосування штучного осіменіння, коли значну частину маточного поголів'я осіменяють спермою плідників-поліпшувачів [2, 3].

Відтворювальна функція овець залежить від великої кількості відносно незалежних факторів: генетичного потенціалу вихідних порід, їх віку, господарської зрілості, виходу ягнят, заплідненості, ембріональної смертності приплоду та ін.

Плодючість одна із найбільш важливих ознак при розведенні овець. Більш висока плодючість збільшує реалізований селекційний диференціал також і за іншими ознаками, оскільки ту чи іншу перевагу можна отримати від більшого числа нащадків.

Багатоплідність маток може залежати від підготовки їх до осіменіння, сезонності, погодних умов, клінічного стану, рівня годівлі, умов утримання і генетичних особливостей, в тому числі й батьківської породи та якості сперми баранів.

Даний прийом роботи дає можливість в повній мірі консолідувати спадкові ознаки та зменшити при цьому їх варіабельність.

Відтворювальна здатність вівцематок аборигенних порід може покращуватися за рахунок часткового використання багатоплідних

генотипів або впровадження поглинального схрещування [4, 5].

Поглиналине схрещування є одним із методів селекційно-плеємної роботи, що пов'язано зі створенням нових типів овець з продуктивними ознаками, які відрізняють створені типи від існуючих.

Метою наших досліджень було встановлення ефективності схрещування вівцематок дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з баранами-плідниками порід олібс та тексель.

Матеріали і методи. Дослідження проводилися на базі ТОВ "Шаролезька вівця" Новомосковського району Дніпропетровської області.

Для проведення досліджень було виділено по 100 вівцематок АМД та помісей першого покоління, отриманих від схрещування вівцематок АМД з баранами-плідниками порід олібс та тексель.

Запліднення проводили шляхом штучного осіменіння свіжеотриманою нерозбавленою спермою баранів-плідників вихідних порід із загальною оцінкою 8-9 балів. Парування було

організоване в першій декаді вересня. Запліднення проводили впродовж двох статевих циклів. Під час періоду суягності вівцематки знаходились в однакових умовах годівлі і утримання. Ягніння проходило без ускладнень.

Відтворювальну здатність маток оцінювали за загальноприйнятою методикою шляхом визначення плодючості та підрахунку кількості живих і мертвонароджених ягнят, а також збереження ягнят до відлучення в розрахунку на 100 маток. Життєздатність ягнят визначали до 4-місячного віку.

Результати досліджень. Нами проведені дослідження відтворювальної здатності вівцематок асканійської м'ясо-вовнової породи дніпропетровського типу (АМД) при чистопородному розведенні та помісних вівцематок, отриманих при поглинальному схрещуванні з баранами-плідниками породи олібс (Ол) та тексель (Т) (табл. 1).

Вівцематок для досліджень відбирали за живою масою, віком в ягніннях.

Вівцематки дослідних і контрольної груп мали живу масу 57-59 кг і мали друге-третє ягніння. Настриг вовни в середньому $4,7 \pm 0,75$

Таблиця 1. Відтворювальна здатність вівцематок

Показник	Генотип		
	АМД x АМД	½ АМД x ½ Т	½ АМД x ½ Ол
Підлягали осіменінню, голів	100	100	100
Кількість запліднених маток:			
голів	95	97	98
%	95,0	97,0	98,0
Матки, що окотилися, голів	93	94	96
у т.ч. одинаками	75	71	71
двійнями	14	18	20
трійнями	4	5	5
Отримано ягнят на 100 маток, що окотилися:			
голів	115	122	126
%	123,7	129,8	131,3
у тому числі отримано баранців, голів	60	63	66
%	52,2	51,6	52,4
ярок, голів	55	59	60
%	47,8	48,4	47,6
Співвідношення баранці/ярки	1/0,92	1/0,94	1/0,93
Середня багатоплідність вівцематок, голів	1,24	1,30	1,31

кг. Тварини мали міцний тип конституції, були безрогі з явно вираженими ознаками м'ясововнової продуктивності.

Запліднення проводили з урахуванням двох статевих циклів. При цьому встановлено, що штучно запліднюється у всіх групах 95-98 % вівцематок. За різних причин від 2,0 % до 5,0 % вівцематок не спаровано за два статевих цикли. Під час періоду суягності вівцематки знаходились в однакових умовах годівлі і утримання. Ягніння проходило без ускладнень.

До числа найбільш важливих показників, які відображають відтворювальну здатність овець, відноситься вихід ягнят на кожні 100 маток, які окотилися. Слід відмітити, що за показниками плодючості виділяються вівцематки, отримані при схрещуванні з баранами-плідниками породи олібс та тексель. Так, від 100 помісних вівцематок отримано на 6,1-9,5 % ягнят більше порівняно з чистопородними ровесницями. Серед чистопородних вівцематок лише 19,3 % мали по два і більше ягнят у приплоді. У помісних вівцематок за текселем та олібсом цей показник складав відповідно 24,5 та 26,0 %.

Аналіз статевого розподілу отриманого приплоду показав, що у чистопородних АМД та помісних вівцематок за олібсом та текселем у приплоді домінувала кількість баранчиків над ярочками на 9,1; 6,7 та 10,0 % відповідно. Ці дані підтверджуються отриманим коефіцієнтом статевого співвідношення залежно від генотипу репродуктивного поголів'я.

У селекційно-племенній роботі з вівцями

різного напрямку продуктивності необхідно врахувати їх здатність до багатоплідності, так як дана ознака впливає на ефективність галузі в цілому.

Аналізуючи дані, що підтверджують багатоплідність, слід відмітити, що серед чистопородних АМД 19,3 % вівцематок від маток, які окотилися, по два і більше ягнят в приплоді.

Серед помісей значною плідністю відрізнялися вівцематки, отримані від схрещування з баранами-плідниками породи олібс. Їх багатоплідність знаходилась на рівні 26,0 %. Помісей за текселем серед вівцематок, які окотилися, тільки 24,3 % мають в приплоді двох і більше ягнят.

Тому, на нашу думку, використання баранів-плідників інтенсивних порід олібса та текселя дає можливість покращувати відтворні характеристики порід, що використовуються в якості материнської основи.

Важливим показником господарської діяльності, який дає можливість проводити порівняльну характеристику фенотипів отриманого поголів'я від схрещування, являється життєздатність молодняку.

Враховуючи статевий диморфізм, нами встановлена збереженість різних статевих груп від народження до відлучення (табл. 2).

Нашими дослідженнями доведено, у постнатальний період розвитку кращу життєздатність і збереженість від народження до відлучення мали помісні ягнята другого покоління, отримані від поглинального схрещування вівцематок АМД з баранами порід тексель та

Таблиця 2. Збереженість піддослідного молодняку

Показник	Генотип		
	АМД x АМД	¼ АМД x ¾Т	¼ АМД x ¾Ол
Кількість отриманих ягнят, гол.	115	122	126
Збереженість ягнят до відлучення, голів	111	119	123
%	96,5	97,5	97,6
в т.ч. баранців, голів	59	61	64
ярок, голів	52	58	60
Збереженість від відлучення до бонітування ярок, голів	51	56	59
%	98,2	97,5	98,4

олібс. Вони переважали своїх чистопородних однолітків за даним показником на 1,0-1,1 %, при цьому за життєздатністю і збереженістю баранчики усіх груп переважали ярк.

Технологією вирощування овець у господарстві передбачено використання баранців на м'ясо у віці 8-9 місяців. Яркі залишаються до бонітування та оцінюються постійно за ростом, розвитком і збереженістю.

Збереженість репродуктивного поголів'я від відлучення до бонітування являється основним технологічним заходом збільшення поголів'я овець в господарствах різних форм власності. Тому використання баранів-плідників

порід тексель та олібс дає можливість покращувати загальну плодючість та життєздатність овець асканійської м'ясо-вовнової породи при рівні збереженості помісних ярк 97,5-98,4 %.

Висновок.

Схрещування вівцематок асканійської м'ясо-вовнової породи дніпропетровського типу з баранами-плідниками канадської селекції дає можливість отримати життєздатний молодняк. За середньої багатоплідності вівцематок 1,24-1,31 голів, від помісей отримано на 6,1-9,5 % ягнят більше, порівняно з чистопородними однолітками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар А. О. Відтворювальна здатність вівцематок залежно від строків осіменіння та віку / А. О. Бондар, В. О. Мельник // Науковий вісник ЛНАВМ імені С.З. Гжицького. – 2006. – Т. 8. – Ч.3. – № 2 (29). – С. 27–29.
2. Задорожня О. М. Ефективність схрещування баранів м'ясної породи олібс з матками дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. с.-г. наук : спец. 06.02.01 „Розведення та селекція тварин” / О. М. Задорожня. – Харків, 2005. – 20с.
3. Недков Н. Порода тексель и промышленно-го скрещивание / Н. Недков // Животноводство. – 1971. – № 2. – С. 11–12.
4. Тапильский И. А. Эффективность поглотительного скрещивания овец породы прекос с баранами русской длинношерстной породы / И. А. Тапильский, А. Н. Афанасьев // Информ. листок. – Воронеж. – 1990. – № 395. – С. 4–5.
5. Шуваев В. Використання баранів м'ясної породи олібс – результативність їх поєднання з матками дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи / В. Шуваев, І. Солоха // Тваринництво України. – 2007. – № 5. – С. 19–22.

ВОСПРОИЗВОДСТВЕННЫЕ КАЧЕСТВА ОВЕЦ РАЗНЫХ ГЕНОТИПОВ

Лесновская Е. В

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет, г. Днепропетровск

Скрещивание овцематок днепропетровского типа асканийской мясо-шерстной породы с баранами-производителями мясных пород дает возможность получить более жизнеспособный молодняк чем при чистопородном разведении. В результате использования баранов пород тексель и олібс от помесей получено на 6,1-9,5 % ягнят больше, в сравнении с чистопородными сверстниками, при их сохранности до отбивки 96,5-97,6 %. Большую плодовитость овцематок, покрытых баранами-производителями интенсивных мясных пород, по нашему мнению, можно объяснить действием генов пород, которые отличаются многоплодием, а жизнеспособность молодняка – проявлением эффекта гетерозиса

Олібс, тексель, асканійська м'ясо-шерстна, продуктивність

REPRODUCTIVE QUALITIES OF EWES OF DIFFERENT TYPE

E. Lesnovskay

Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University, Dnipropetrovsk, Ukraine

The studies experimentally substantiated the efficiency of using of Texel and Olibs rams to improve the productive qualities of sheep of Askanian meat-wool breed of Dnipropetrovsk type (AMD).

The article showed the estimation of concerning the cross breeding of ewes of Dnepropetrovsk type Askanian meat-wool breed with the rams of Canadian selection. On the base of obtained results of investigation the following conclusions are made: the cross breeding of ewes of Dnepropetrovsk type Askanian meat-wool breed with the rams of Canadian selection gives an opportunity to obtain more viable young ones than in pure breeding. On our opinion, the more productive ewes crossed with the rams of intensive breeds and the viability of young animals is the result of displaying effect of heterosis.

As a result of using rams of Texel and Olibs breeds is achieved the improvement in reproductive qualities of ewes on 6,1 and 9,5 %.

Texel, Olibs, Askanian meat-wool breed, meat productivity
